

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ
«**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΝΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapistoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

τηλ. 210 8027738

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 2015. Δ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Ιωάννου οσίου συγγραφέως της Κλίμακος. Βασιλείου ιερομάρτυρος
πρεσβυτέρου της Αϊκυρανών εκκλησίας. Καλλινίκης μάρτυρος.

Έτος 8^ον Τεύχος 335

Δ' ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ -ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΗΣ
ΚΛΙΜΑΚΟΣ

Η Εκκλησία επιτελεί σήμερα την μνήμη ενός από τους πιο μεγάλους και σοφούς, από τους πιο γνωστούς και αγαπητούς Ασκητάς, του Αγίου Ιωάννου του Συγγραφέως της Κλίμακος. Στο πρόσωπο του Οσίου αυτού Ασκητού συνδυάζεται η μεγάλη αγιότης και η μεγάλη σοφία. Το σύγγραμμά του, που το ωνόμασε Κλίμακα, επειδή ανεβάζει τον Μοναχό από χαμηλότερα στα ψηλότερα σκαλοπάτια κι ως την κορυφή της αρετής, είναι από τα πιο αγαπητά αναγνώσματα των Μοναχών και των ευσεβών χριστιανών. Μόνο τέτοια βιβλία, που είναι καρπός και κόπος "πράξεως" και "θεωρίας" εκείνων που τα έγραψαν, ωφελούν πραγματικά και οικοδομούν πνευματικά. Από τα σημερινά τόσα πολλά αναγνώσματα και σοφά βιβλία λείπει η "πράξις" σαν ιερά πείρα, λείπει και η μυστική "θεωρία". Είναι γεμάτα από μία διανοητική θεώρηση, που δεν στηρίζεται πουθενά. Η πράξη είναι το βάθος της θεωρίας· "πράξις θεωρίας επίβασις". Αλλά ας δούμε πιο αναλυτικά κάποια γεγονότα που αφορούν την ζωή του Αγίου.

Ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακας γεννήθηκε πιθανότατα το 523 μ.Χ. στη Συρία. Ήταν γιος πλούσιας και ευσεβούς οικογένειας. Σε νεαρή ηλικία, παρακολούθησε ανώτερο κύκλο μορφώσεως, ώστε να διακρίνεται ανάμεσα στους συνομηλίκους του. Εκείνος όμως, ενδιαφερόταν περισσότερο για την προσευχή, τις θεολογικές μελέτες, την συγγραφική εργασία και την άσκηση. Πήγε στο Όρος Σινά, κοντά στον φημισμένο αναχωρητή Μαρτύριο, ο οποίος καθοδήγησε πνευματικά τον νεαρό Ιωάννη. Μετά από τέσσερα χρόνια άσκησης, εκάρη μοναχός ενώ η φήμη των αρετών και της σοφίας του είχε ευρύτερα διαδοθεί. Γι' αυτό πολλοί μοναχοί και λαϊκοί, αλλά και αξιωματούχοι έρχονταν στη Μονή για να ζητήσουν τη συμβουλή του. Είχε και το χάρισμα της θαυματουργίας. Λόγω της διαβίωσής του στην Ιερά Μονή Σινά ονομάζεται και Σιναΐτης. Μετά το θάνατο του ηγούμενου της Μονής και κατόπιν απαιτήσεως των αδελφών δέχθηκε να γίνει Ηγούμενος της ιεράς Μονής Σινά για μερικά χρόνια. Η νοσταλγία, όμως, της ερημικής ζωής, έκανε τον Ιωάννη να αποσυρθεί

πάλι στην έρημο και να αφοσιωθεί πάλι στις μελέτες του. Εκοιμήθη εν ειρήνη περί το 606 μ.Χ. και άφησε δύο σπουδαιότατα συγγράμματα, την «Κλίμακα» και τον «Λόγον προς τον Ποιμένα».

Η «Κλίμακα» περιλαμβάνει τριάντα λόγους περί αρετής, όπου ο καθένας λόγος περιλαμβάνει και μια αρετή, ξεκινώντας από τις πιο πρακτικές και ανεβαίνοντας σαν σκαλοπάτια κατέληξε στις θεωρητικά υψηλές. Στη πνευματική ζωή έχουμε βαθμίδες χαμηλές και υψηλές, καταστάσεις κατώτερες και ανώτερες. Γι' αυτό και το σύγγραμμα ονομάζεται Κλίμακα των αρετών. Στο έργο του αυτό ο συγγραφέας παρουσιάζει συστηματικά τις ιδέες του για την κοινοβιακή κυρίως, αλλά και για την ερημική ζωή, ταξινομώντας αυτές κατά τρόπο που δείχνει πορεία προς την ηθική τελείωση. Είναι γραμμένο σε κομψή ελληνική γλώσσα, καλοδουλεμένη με χάρη και μελωδικότητα. Έχει διαύγεια, γλαφυρότητα, παραστατικότητα και παρουσιάζει πλούτο εκφράσεως, καλαισθησία και ευγένεια. Στη διακόσμηση του λόγου με εικόνες και παρομοιώσεις ο ιερός συγγραφέας είναι απaráμιλλος. Πάσης φύσεως σχήματα λόγου αναδύονται καθώς και ωραίες και επιτυχημένες προσωποποιήσεις.

Από την αρχή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής το σύγγραμμά του διαβάζεται σε όλα τα Ορθόδοξα Μοναστήρια. Για τον λόγο αυτό, η Δ' Κυριακή των Νηστειών, είναι αφιερωμένη στη χάρη του, ενώ η μνήμη του εορτάζεται κάθε χρόνο στις 30 Μαρτίου. Επειδή είναι παγκόσμιο κειμήλιο αναλύσεως όλων των παθών και των αρετών, η Εκκλησία τιμά ιδιαίτερα σε αυτή τη πνευματική περίοδο τον συγγραφέα άγιο Ιωάννη της Κλίμακας και το προτείνει για ανάγνωσμα.

Μερικοί λόγοι του, από την Κλίμακα:

"Η ταπεινοφροσύνη είναι ουράνιος ανεμοστρόβιλος που μπορεί να ανεβάσει την ψυχή από την άβυσσο της αμαρτίας στα ύψη του ουρανού".

"Μητέρα της πηγής είναι η άβυσσος των υδάτων πηγή δε της διακρίσεως η ταπείνωση".

"Άλλο τό έπαίρεσθαι, έτερον τό μή έπαίρεσθαι και άλλο τό ταπεινοϋσθαι ό μέν γάρ κρίνει πᾶσαν ήμέραν· ό δέ οϋ κρίνει τάχα δέ και έαυτόν οϋ κατακρίνει· ό δέ άκαταδίκαστος ών διά παντός έαυτόν καταδικάζει".

"Άμηχανον έκ χιόνος πρίέναι φλόγα· άμηχανώτερον δέ έν έτεροδόξοις ταπεινοφροσύνην ύπάρχειν· πιστῶν και εύσεβῶν τό κατόρθωμα και τούτων κεκαθαρμένων".

"Υπακοή ἐστὶν ἄρνησις ψυχῆς οἰκείας παντελῆς, διὰ σώματος ἐπιδεικνυμένη ἐναργῶς ἢ νέκρωσις μελῶν, ἐν ζώσῃ διανοίᾳ. Ὑπακοήν ἐστὶν ἐνεξέταστος κίνησις, ἐκούσιος θάνατος, ἀπερίεργος ζωή, ἀμέριμνος κίνδυνος, ἀμελέτητος Θεοῦ ἀπολογία, ἀφοβία θανάτου, ἀκίνδυνος πλοῦς, ὑπνοῦσα ὁδοιπορία, μνήμα θελήσεως καὶ ἔγερσις ταπεινώσεως. Ὑπακοή ἐστὶν ἀπόθεσις διακρίσεως ἐν πλούτῳ διακρίσεως... καὶ ἀπιστεῖν ἑαυτῷ ἐν τοῖς καλοῖς ἅλασι μέχρι τέλους ζωῆς".

Τη δύναμη της πίστεως, της προσευχῆς και της νηστείας μας διδάσκει σήμερα ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, μέσα από τη θεραπεία του δαιμονιζόμενου παιδιού που μας διηγείται ο Ευαγγελιστής Μάρκος. Του παιδιού που από μικρό το είχε καταλάβει το πονηρό πνεύμα και συχνά απειλούσε ακόμα και την σωματική του ακεραιότητα, μιας που ο μισόκαλος διάβολος δεν αρκούσαν μόνο στη ζημιά που έκανε στην ψυχή του, αλλά το ωθούσε τότε στη φωτιά και τότε στο νερό, για να το φονεύσει. Ο πατέρας του απευθύνθηκε στους μαθητές του Χριστού, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Και ο Κύριος, αφού προηγουμένως στηλίτευσε την απιστία των μαθητών Του, λέει στον πατέρα του παιδιού “αν μπορείς να πιστέψεις, όλα είναι δυνατά για εκείνον που πιστεύει”. Κι εκείνος απαντά “πιστεύω, Κύριε, βοήθησέ με στην απιστία μου”. Τότε ο Ιησούς έδιωξε το ακάθαρτο πνεύμα από το παιδί, και αργότερα, στην ερώτηση των μαθητών Του για τη δική τους αδυναμία, απάντησε ότι “τούτο το γένος δεν μπορεί με τίποτε άλλο να εκδιωχθεί, παρά μόνο με προσευχή και με νηστεία”. Διαπιστώνουμε μια φαινομενική αντίθεση ανάμεσα στα όσα λέει ο Χριστός στην αρχή, που αφήνει να εννοηθεί ότι δεν είχαν αρκετή πίστη για να διώξουν το δαιμόνιο, και στα όσα λέει στους ίδιους μετά, ότι για να το κατορθώσουν χρειάζεται προσευχή και νηστεία.

Στην ουσία όμως δεν αποτελούν αντιφατικές προτάσεις, αλλά τρόπον τινά μας δείχνει ο Χριστός ποιος είναι ο τρόπος για την ενίσχυση της πίστεώς μας. Η νηστεία δηλαδή και η προσευχή αποτελούν τα στοιχεία εκείνα, τα πνευματικά αγωνίσματα, μέσα από τα οποία ενισχύεται η πίστη, γίνεται πιο καθαρή, πιο σταθερή, πιο δυνατή, πιο αποτελεσματική. Πρώτη θέτει ο Χριστός την νηστεία. Κάνοντας έναν εύστοχο παραλληλισμό, οι Πατέρες της Εκκλησίας λένε ότι όπως η παράβαση της νηστείας έδιωξε τον Αδάμ από τον Παράδεισο, έτσι και η νηστεία έχει τη δύναμη να φέρει και πάλι τον άνθρωπο κοντά στο Θεό. Διότι η νηστεία για τον χριστιανό δεν είναι

ένα σωματικό αγώνισμα, αλλά πνευματικό. Δεν αποστρέφεται κάποιες τροφές ως “ακάθαρτες”, διότι τα πάντα ο Θεός τα δημιούργησε καλά λίαν. Αλλά απέχει συνειδητά από ορισμένες κατηγορίες τροφών, με απώτερο σκοπό να δαμάσει τις επιθυμίες του, κάνοντας αρχή από την πιο απλή, που είναι η επιθυμία για τροφή, και για ικανοποίηση της γεύσεως. Έτσι, μαθαίνει σταδιακά να μην υποτάσσεται στις επιθυμίες του σώματος, και παράλληλα να επιθυμεί τα πνευματικά πράγματα, τις αρετές, όλα εκείνα που αρέσουν στον Θεό και τρέφουν την ψυχή του ανθρώπου.

Ως φυσική συνέχεια ακολουθεί η προσευχή. Από τη στιγμή που έχουμε αρχίσει να τιθασεύουμε τις σωματικές μας επιθυμίες και να επιθυμούμε τα πνευματικά, η προσευχή δεν είναι τίποτε άλλο παρά η αναζήτηση των πνευματικών δωρεών, το αίτημά μας προς τον Θεό για την χορήγησή τους. Μέσα από την προσευχή η ψυχή του ανθρώπου συνομιλεί με Εκείνον που τελικά επιθυμεί, ζητά το έλεος του Θεού, την συγχώρεσή Του, την βοήθειά Του, την προστασία Του ενάντια στους πειρασμούς, την εκπλήρωση της κοινωνίας με τον Τριαδικό Θεό, την αγάπη προς τον πλησίον. Με τον τρόπο αυτό, τόσο η νηστεία όσο και η προσευχή τροφοδοτούν την πίστη προς τον Θεό και την ενδυναμώνουν. Αν προχωρήσουμε λίγο ακόμα, θα διαπιστώσουμε ότι και η πίστη με τη σειρά της γίνεται η κινητήρια δύναμη για την προσευχή και για τη νηστεία, αφού ουσιαστικά χωρίς πίστη η μεν νηστεία γίνεται μια μηχανική αποχή από τροφές, η οποία δεν προσφέρει τα πνευματικά αγαθά που περιγράψαμε, η δε προσευχή αποτελεί μια απλή τυπολατρία χωρίς περιεχόμενο, εφόσον δεν μπορούμε να διαλεγόμαστε με κάποιον στον οποίο δεν πιστεύουμε. Χωρίς πίστη, ολόκληρη η ζωή μας χάνει το ουσιαστικό της νόημα και γίνεται μια καθημερινότητα ατέρμονη, άγευστη, βαρετή. Χωρίς πίστη η κάθε μας ημέρα περιστρέφεται μονάχα γύρω από το τί θα φάμε και τί θα πιούμε, πώς θα αποκτήσουμε περισσότερα υλικά αγαθά και πώς θα επιβληθούμε γύρω μας, ανεξάρτητα από τις συνέπειες των πράξεών μας.

Η πίστη, αντίθετα, είναι εκείνη που προκαλεί το θαύμα, την επέμβαση του Θεού, την αλλαγή στη ζωή μας, την Ανάσταση από τον πνευματικό θάνατο. “Πιστεύω, Κύριε, βοήθησέ με στην απιστία μου”, παρακαλεί ο πατέρας της σημερινής περικοπής. Έχω την στοιχειώδη πίστη να αναγνωρίσω την θεότητα Σου και την δύναμή Σου να μεταμορφώσεις τα πάντα γύρω σου προς το καλύτερο. Αναγνωρίζω παράλληλα και την δική μου ανεπάρκεια. Ενίσχυσέ με, αύξησε την πίστη μου, διώξε τον πειρασμό, δώσε μου την ειρήνη Σου, ανάστησέ με από τα πάθη που νεκρώνουν την ψυχή μου. Αυτή ας είναι και η δική μας προσευχή, όχι μόνο τούτη την περίοδο της εντονότερης νηστείας και προσευχής, αλλά και κάθε ημέρα της ζωής μας.

π. Χερουβείμ Βελέτζας